Lieta Nr.A420466013
SKA-627/2016

S P R I E D U M S

Rīgā 2016.gada 31.augustā

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese Dz.Amerika
tiesnesis J.Neimanis
tiesnese I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts ieņēmumu dienestam dzēst Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu informācijas sistēmas datus par /pers. A/ nodokļu maksājumu saistībām 73 879,20 Ls apmērā, sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 11.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2013.gada 19.aprīļa lēmumu apstiprināta maksātnespējīgās fiziskās personas – pieteicējas /pers. A/ bankrota procedūras pabeigšana pieteicējas maksātnespējas procesā un izbeigts pieteicējas maksātnespējas process, pieteicēja ir atbrīvota no savas mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā atlikušajām parādsaistībām, un noteikts, ka kreditori, kuri līdz 2013.gada 19.aprīlim nav pieteikuši savus kreditoru prasījumus, zaudē prasījuma tiesības pret pieteicēju.

Kā pieteicējas kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā atlikušās parādsaistības, kuras netika apmierinātas bankrota procedūras ietvaros, cita starpā ir norādīts pieteicējas nodokļu parāds 73 879,20 Ls.

[2] 2013.gada 3.maijā pieteicēja vērsās Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – dienests), lūdzot veikt izmaiņas dienesta reģistros un datubāzēs, atbilstoši iepriekš minētajam tiesas lēmumam dzēšot pieteicējas nodokļu parādu.

Dienests ar 2013.gada 5.augusta lēmumu Nr.22.11/62007, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 177.panta otro daļu, atzina, ka pieteicējas nodokļu parāds nav dzēšams un ka attiecībā uz šo nodokļu parādu ir atjaunojama nokavējuma naudas aprēķināšana saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 29.panta ceturtās daļas 1.punkta „b" apakšpunktu un ceturtās daļas „b" apakšpunktu.

[3] Pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot uzlikt dienestam pienākumu dzēst dienesta Nodokļu informācijas sistēmas informāciju par pieteicējas nodokļu parādu 73 879,20 Ls.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 7.maija spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts.

[4] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 11.novembra spriedumu pieteikums noraidīts. Administratīvā apgabaltiesa, ņemot vērā pievienošanos Administratīvās rajona tiesas sprieduma motīviem, atzina, ka Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 177.panta otrā daļa aptver tādus nodokļu parādus, kas izveidojušies līdz fiziskās personas maksātnespējas pasludināšanai, nevis kārtējos nodokļu maksājumus, kas izveidojušies maksātnespējas procesa laikā. Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 177.panta pirmajā daļā kā nedzēšamas saistības papildus uzturlīdzekļiem nebija jānorāda arī nodokļu parādi, jo to likumdevējs ir noteicis panta otrajā daļā. Tas, vai uz pieteicēju tiks attiecinātas Maksātnespējas likuma, kas stājās spēkā 2010.gada 1.novembrī, normas, kuras ir labvēlīgākas un paredz iespēju saistību dzēšanas procedūras ietvaros dzēst arī nodokļus parādus, bija atkarīgs tikai no pašas pieteicējas, kā tas izriet no Maksātnespējas likuma, kas stājās spēkā 2010.gada 1.novembrī, pārejas noteikumu 6.punkta. Pieteicējas mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns nav atzīstams par saistību dzēšanas plānu šobrīd spēkā esošā Maksātnespējas likuma izpratnē. Ja sekotu šādai domu gaitai, tad spēkā esošā Maksātnespējas likuma pārejas noteikumu 6.punkts būtu lieks. Ņemot vērā minēto, ne likuma „Par nodokļiem un nodevām", ne Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) normas neparedz pieteicējas nodokļu parāda dzēšanu. Līdz ar to dienests pamatoti atjaunoja nokavējuma naudas aprēķināšanu par pieteicējas nodokļu parādu, pamatojoties uz likuma „Par nodokļiem un nodevām" 29.panta ceturtās daļas 1.punkta „b" apakšpunktu un 2.punkta „b" apakšpunktu.

Administratīvā apgabaltiesa arī atzina, ka nepamatota ir pieteicējas atsaukšanās uz likuma „Par tiesu varu" 16.panta otro daļu, kura noteic, ka spriedums, kas stājies likumīgā spēkā, ir izpildāms. Lietā nav taisīts tiesas spriedums, ar kuru būtu izspriesta lieta pēc būtības. Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2013.gada 19.aprīļa lēmumu vienīgi apstiprināta pieteicējas maksātnespējas procesa pabeigšana. Šis lēmums nevar tikt pielīdzināts tiesas spriedumam minētās tiesību normas izpratnē. Turklāt šajā tiesas procesā dienests nav bijis lietas dalībnieks, līdz ar to tiesas lēmums nevar būt dienestam saistošs.

[5] Par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar tādiem pašiem argumentiem kā

pieteicējas pieteikums un apelācijas sūdzība.

[5.1] Pieteicēja saskaņā ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2013.gada 19.aprīļa lēmumu ir atbrīvota tostarp no fiziskās personas mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā iekļautajām nodokļu parādsaistībām 73 879,20 Ls, kuras kopā ar citām saistībām bija precīzi norādītas tiesas lēmumā.

No likuma „Par tiesu varu" 16.panta otrās un ceturtās daļas izriet, ka spriedums, kas ir stājies likumīgā spēkā, ir izpildāms, tam ir likuma spēks un tas visiem ir obligāts. Administratīvā apgabaltiesa šo normu tulkojusi sašaurināti. Spēkā esošam tiesas nolēmumam attiecībā uz katru konkrētu gadījumu ir likuma spēks. Ja sekotu apgabaltiesas secinājumiem, tad valsts un tiesu varas nolēmumi maksātnespējas jautājumos var izrādīties nesaistoši pilnīgi nevienam.

[5.2] Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 179.panta piektā daļa nepārprotami noteic, ka fizisko personu atbrīvo no mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā norādītajām atlikušajām parādsaistībām, ja bankrota procedūra ir pabeigta. Savukārt minētā likuma 177.panta pirmā daļa noteic, ka mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā norādītās atlikušās parādsaistības tiek dzēstas pilnā apmērā un kreditori zaudē prasījuma tiesības pret fizisko personu.

[5.3] Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 177.panta otrās daļas tulkojums, saskaņā ar kuru norma ir attiecināma uz tādiem nodokļu un nodevu maksājumiem, kuri ir bijuši iekļauti maksātnespējīgās fiziskās personas mantas pārdošanas kreditoru apmierināšanas plānā, bet nav tikuši samaksāti, nav atbilstošs bankrota procesa likumdošanas kopējai sistēmai, mērķim un jēgai.

[5.4] Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 151.pantā ir noteiktas fiziskās personas maksātnespējas pazīmes, kas neparedz izņēmumu, ka nodokļu parādi nevarētu būt pamats maksātnespējas procesa pasludināšanai, kas secīgi paredz arī maksātnespējas atjaunošanas iespēju un atbrīvošanu no parādsaistībām, tostarp pret nodokļu administrāciju.

[5.5] Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 177.panta otrajā daļā ir domāti kārtējie nodokļu parādi, kas izriet no Maksātnespējas likuma 185.panta pirmās daļas 1.punkta, likuma „Par nodokļiem un nodevām" 26.panta sestās daļas 5.punkta, Maksātnespējas likuma 177.panta pirmās daļas, kā arī šā likuma 158.panta septītās daļas.

Maksātnespējas likuma 177.panta pirmā daļa imperatīvi nosaka, ka personas atlikušās parādsaistības (izņemot uzturlīdzekļu maksājumus), kas norādītas tās mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā, pilnā apmērā tiek dzēstas un kreditori zaudē prasījuma tiesības pret fizisko personu. Normā ir paredzēts tikai viens parādsaistību nedzēšanas izņēmums – uzturlīdzekļu maksājumi. Panta otrā daļa runā par bankrota procedūras ietvaros nenomaksātajiem nodokļu parādiem, uz ko norāda arī normas teksts.

[6] Par pieteicējas kasācijas sūdzību dienests iesniedza paskaidrojumus, uzskatot Administratīvās apgabaltiesas secinājumus par pareiziem un lūdzot noraidīt kasācijas sūdzību.

[7] Augstākā tiesa lūdza administratīvā procesa dalībniekus sniegt savu viedokli par to, vai tiesvedība lietā būtu izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu, ņemot vērā to, ka pieteicēja lūdz dzēst nodokļu parādus, pamatojoties uz civillietā pieņemtu nolēmumu, kas tādējādi varētu liecināt par to, ka pieteicēja vēlas panākt šā nolēmuma izpildi, nevis labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Sakarā ar minēto lūgumu dienests sniedza viedokli, atzīstot, ka tiesvedība izskatāmajā lietā būtu izbeidzama, pamatojoties uz Augstākās tiesas norādītajiem apsvērumiem. Savukārt pieteicēja savu viedokli Augstākajai tiesai nav sniegusi.

Motīvu daļa

[8] Pieteicēja lūgusi dienestam veikt attiecīgas izmaiņas dienesta reģistros un datu bāzēs, pamatojoties uz maksātnespējas procesa ietvaros pieņemtu tiesas lēmumu, ar kuru apstiprināta bankrota procedūras pabeigšana, izbeigts maksātnespējas process un pieteicēja atbrīvota no savas mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā atlikušajām parādsaistībām.

Iespēju atbrīvot no atlikušajām parādsaistībām, kas tika norādītas mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā, kā arī šādu lēmumu pieņemšanu maksātnespējas procesa gaitā paredz Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 177.panta pirmā daļa (noteic, ja fiziskā persona ir izpildījusi savas mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānu un šajā sadaļā noteiktos pienākumus, kā arī bankrota procedūras laikā pilnībā segusi visas maksātnespējas procesa izmaksas, šīs personas atlikušās parādsaistības (izņemot uzturlīdzekļu maksājumus), kas tika norādītas tās mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā, pilnā apmērā tiek dzēstas un kreditori zaudē prasījuma tiesības pret fizisko personu) un 179.panta otrā daļa (noteic, ka maksātnespējas procesu izbeidz un fizisko personu atbrīvo no savas mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā atlikušajām parādsaistībām, ja bankrota procedūra ir pabeigta), kā arī Civilprocesa likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 363.^{20}panta otrās daļas 5. un 7.punkts (noteic, ka tiesa uz attiecīga pieteikuma pamata lemj par bankrota procedūras pabeigšanu; fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu).

Tiesa var pieņemt arī pretēju lēmumu: maksātnespējas procesu izbeigt un neatbrīvot fizisko personu no atlikušajām parādsaistībām (Maksātnespējas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 179.panta trešā daļa).

No minētā izriet, ka labvēlīgās tiesiskās sekas – atbrīvojumu no atlikušajām parādsaistībām – rada civilprocesa ietvaros pieņemts tiesas lēmums.

Kā redzams no lietas apstākļiem, kā arī pieteicējas prasījuma un argumentiem, kas izvirzīti šā procesa ietvaros, pieteicēja uzskata, ka nodokļu parādu dzēšanas pienākums izriet no Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2013.gada 19.aprīļa lēmuma. Tas savukārt nozīmē, ka pieteicējas pieteikuma mērķis ir panākt, lai dienests izpildītu maksātnespējas procesa ietvaros pieņemto lēmumu. Tādējādi secināms, ka pieteicējas prasījums nav vērsts uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet gan uz tiesas nolēmuma izpildi, kas izskatāms civilprocesuālā kārtībā atbilstoši tiesību normām, kas reglamentē tiesas spriedumu un lēmumu izpildes kārtību.

[9] Jāakcentē, ka no pieteicējas uzskata, ka viņa ar tiesas lēmumu maksātnespējas procesa lietā ir atbrīvota cita starpā arī no atlikušajiem nodokļu parādiem, kas viņai dod tiesības vērsties dienestā, lai tas veiktu attiecīgās formālās darbības informācijas par nodokļu parādiem dzēšanai no Nodokļu informācijas sistēmas (ja šāda lēmuma nebūtu, pieteicēja, visticamāk, nevērstos pie dienesta), secināms, ka lietā pēc būtības pastāv strīds par to, vai Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2013.gada 19.aprīļa lēmuma rezolutīvā daļa aptver arī nodokļu parādus, kas šajā lietā risināts caur Maksātnespējas likuma 177.panta otrās daļas interpretācijas prizmu, tādējādi neizbēgami pieskaroties jautājumam par to, vai Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2013.gada 19.aprīļa lēmums ir attiecināms arī uz nodokļu parādiem. Taču šādu jautājumu risināšana neietilpst administratīvo tiesu kompetencē.

[10] Ievērojot iepriekš minēto, Augstākā tiesa atzīst, ka lieta nebija izskatāma administratīvā procesa kārtībā, kā dēļ apgabaltiesas spriedums

ir atceļams un tiesvedība lietā izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 125.panta otrās daļas 2.punktu, 282.panta 1.punktu un 348.panta 3.punktu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 11.novembra spriedumu un izbeigt tiesvedību lietā.
/pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 11.novembra spriedumu noraidīt.
Atmaksāt pieteicējai /pers. A/ pusi no samaksātās valsts nodevas – 42,69 *euro*.
Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese	*(paraksts)*	Dz.Amerika
Tiesnesis	*(paraksts)*	J.Neimanis
Tiesnese	*(paraksts)*	I.Skultāne